Het Buytenpark

Een andere visie

Kwaliteitsteam Buytenpark *(2)*

Met dit document willen we mensen die betrokken zijn bij het besluitvormingstraject rond het Buytenpark op een beknopte manier informeren over de stand van zaken en de op handen zijnde ontwikkelingen. Bovendien willen we de diverse invalshoeken van de gebruikers van het park onder de aandacht brengen.

Druk 1: 22 april 2010.

Druk 2: 2 maart 2015

Samenvatting en conclusies

Het Buytenpark biedt ruimte aan natuur, recreatie en *wat in het jargon heet* 'leisure'. Een groot deel van het park wordt ingenomen door het *eertijds zogenoemde* begrazingsgebied. In dit gebied heeft de natuur de ruimte gekregen om zich zelf te ontwikkelen, waardoor een aantrekkelijk gebied is ontstaan voor mensen die rust, ruimte en natuur willen beleven. *Dit* gebied heeft *in eerste aanleg een zogeheten* natuursterstatus *en later de officiële bestemming Natuu*r gekregen omdat er zich bij het gebied mogelijkheden *voordoen* om de opeenvolgende veranderingen, de zogeheten 'successie', op een relatief groot, reliëfrijk, braakliggend terrein beleefbaar te maken. Vanwege de druk op braakliggende terreinen binnen Zoetermeer staan ook de plant- en diersoorten die daar thuishoren onder druk. Met *dit gebied* als natuurontwikkelingsgebied wordt dus in een behoefte voorzien.

Dit rapport Een andere visie is in het voorjaar van 2010 door het Kwaliteitsteam Buytenpark geschreven als tegenhanger van het toen in productie zijnde gemeentelijke rapport Visie Buytenpark, wat ten grondslag heeft gelegen aan het op 3 december 2012 door de gemeenteraad van Zoetermeer vastgestelde Bestemmingsplan Buytenpark. Opvallend genoeg gelden de meeste constateringen in ons rapport nu nog steeds. Daar waar wijzigingen en aanvullingen nodig zijn., hebben we die in deze tweede druk cursief weergegeven.

Met het rapport "Een andere visie" tonen wij aan dat:

1. het Buytenpark door veel mensen wordt gebruikt en gewaardeerd en daardoor ook een economische waarde heeft waardoor het de moeite van het duurzaam beschermen waard is;
2. de keuze voor spontane natuurontwikkeling een goed resultaat heeft opgeleverd met een hoge graad van biodiversiteit en dat dit de basis moet blijven voor de toekomst;
3. de "Visie Buytenpark" en *het Bestemmingsplan Buytenpark* die *zijn* opgesteld *door* de gemeente, anders dan de gemeente zelf zegt te willen, het aantrekkelijke karakter van het park bedreigen;
4. de plannen voor *uitbreiding* van SnowWorld moeten worden heroverwogen omdat deze ingreep duidelijk meer is dan het iets aanpassen van het grensgebied van het Natuurgebied;
5. meer rekening moet worden gehouden met de eisen die volgen uit het gegeven, dat het Buytenpark ligt *binnen gebieden die van de overheden nadrukkelijk een beschermde status hebben gekregen.*

Om de beleving van rust, ruimte en natuur te behouden moet:

a. de natuur, het landschap, de biodiversiteit en de vogel- en vleermuizenstand in het Buytenpark een beschermde status krijgen;
b. de gemeente zich gaan inspannen om het natuurlijke karakter en de daarmee gepaard gaande beleving van het Buytenpark minimaal te handhaven en liever nog te vergroten;
c. er in beginsel geen verdere bebouwing *komen* in het Buytenpark, omdat die is te beschouwen als een verstoring van het hier gesitueerde Natuurgebied en van de natuur die eraan grenst zoals de Meerpolder;
d. het gemeentebestuur zich dan ook nu *herbezinnen* op de *uitbreiding* van SnowWorld en…
e. er in elk geval voor zorgen dat het randvoorwaarden stelt die acht slaan op *de natuur*, de zichtlijnen, de mogelijke schaduwwerking en de licht- en geluidsoverlast;
f. het gemeentebestuur ervoor *zorgen* dat in het vervolg over het Buytenpark regulier overleg plaatsheeft met álle te onderscheiden belanghebbenden en in elk geval ook met het Kwaliteitsteam Buytenpark.

Inhoud

1 Inleiding 4
2 Wat is het Buytenpark? 4
2.1 Een rondleiding 4
2.2 Ontstaansgeschiedenis van een cultureel erfgoed 8
2.3 Aandachtspunten Kwaliteitsteam Buytenpark 9
2.4 Samenhang met de omgeving 10
3 Voor wie is het Buytenpark het beschermen waard? 10
3.1 Mensen die rust, ruimte en natuur willen beleven 11
3.2 Vogels 13
3.3 Vleermuizen 15
4 Waardoor wordt het *natuurgebied* bedreigd? 15
4.1 Pretpark 16
4.2 Uitbreidingsplannen van SnowWorld 16
5 Wat missen wij in de gemeentelijke *visie*? 19
6 Hoe kan het ook? 20

1 Inleiding

Dit rapport is geschreven door de *Stichting* het **Kwaliteitsteam Buytenpark**. Een samenwerkingsverband van:

- buurtbewoners;
- de vogelwerkgroep Zoetermeer (VWGZ);
- de Algemene Vereniging voor Natuurbescherming (AVN) voor 's Gravenhage en omstreken;
- de IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie;
- de stichting Bomen Over Leven.

Buiten de leden van het Kwaliteitsteam Buytenpark, is er een groeiend aantal sympathisanten uit heel Zoetermeer en uit de regio. Ze hebben de handen ineen geslagen omdat naar hun oordeel het natuurlijke en open karakter, wat kritische succesfactoren zijn van het Buytenpark, nu te zeer in de waagschaal wordt gelegd.

Uit het besluitvormingstraject rond de vierde baan van SnowWorld en de gemeentelijke Visie Buytenpark blijkt dat het park matig bekend is bij juist die mensen die leiding geven aan dat traject. Het beeld overheerst van een met een leeflaag overdekte puinstort waar vrijwel niemand plezier aan ontleent. Dit gaat voorbij aan de vele mensen die dagelijks of wekelijks veel plezier hebben aan dit park. Dit gaat eveneens voorbij aan het belang van het park voor de natuur. Droge, open, natuur die niet te vergelijken is met enig ander park in de gemeente.

Belangrijk is dat het Buytenpark het enige park in de regio is dat vrijwel geheel door de natuur zelf tot stand is gekomen. Buiten het storten van een leeflaag en het introduceren van grote grazers, zijn alle mossen, (spore)planten, (zoog)dieren en insecten zonder menselijk ingrijpen in het park gekomen. Dit maakt het Buytenpark uniek in de regio en stelt het gelijk aan belangrijke andere Nederlandse natuurgebieden zoals de Oostvaardersplassen.

Naast de natuur waarderen bezoekers van het park vooral de rust en het open karakter, dat door de lange zichtlijnen een gevoel van ruimte geeft.

U leest in dit rapport waar u het Buytenpark vindt en welke betekenis het heeft voor de natuur en de bezoekende 'burgers en buitenlui', nu en in de toekomst.

2 Wat is het Buytenpark?

Het Buytenpark is een ruim 100 hectare groot voor een belangrijk deel groen gebied. Het is ruwweg te verdelen in een westelijk deel dat 60 hectare 'begrazingsgebied' omvat en een oostelijk deel dat uit 40 hectare parkgebied bestaat. Het Buytenpark is vooral bekend van de heuvels, waarvan de hoogste 20 meter boven de polder uitsteekt, en van de nogal dominante skihal van SnowWorld. Hoewel het park door veel mensen wordt bezocht is het park toch ook bij veel mensen in Zoetermeer en omgeving nog niet of slechts beperkt bekend. Voor een gedegen besluitvorming is het belangrijk het park te kennen. We beginnen daarom met een rondleiding en vertellen iets over de geschiedenis en de samenhang van het park met de omgeving.

2.1 Een rondleiding

Het Buytenpark bestaat uit diverse landschappen. Paragraaf 2.2 gaat in op het ontstaan daarvan. In 2.3 maken wij als Kwaliteitsteam Buytenpark duidelijk over welk deel van het gebied wij ons vooral zorgen maken. We beginnen echter met een fotocollage om de diverse landschappen en gebruiken van het Buytenpark onder de aandacht te brengen. Hierbij maken we de opmerking dat een foto-impressie niet meer doet dan een indruk geven. Voor een daadwerkelijke kennis van zaken is dat onvoldoende en zijn meerdere bezoeken op verschillende tijdstippen en seizoenen noodzakelijk. Uit commissie- en raadsvergaderingen in Zoetermeer is ons duidelijk geworden dat echte kennis van zaken over het Buytenpark meestal ontbreekt. Vanzelfsprekend is elke beslissing over de invulling van het Buytenpark die zo tot stand komt, nergens op gestoeld en dus voor ons onaanvaardbaar.

Hieronder een aantal sfeerbeelden van de verschillende gebieden in het park.

1. Het begrazingsgebied

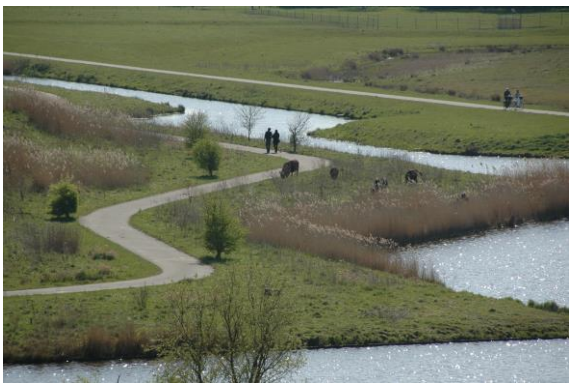

2. Weidegebied

3. Een rustig stadspark, direct grenzend aan de woonwijk Buytenwegh

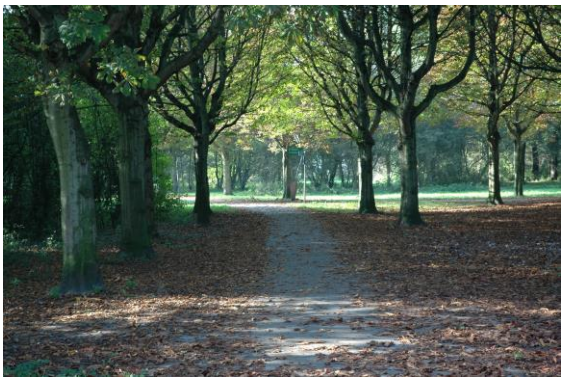

4. De begraafplaats en het crematorium

5. Het zogeheten Leisure-gebied dat ruimte biedt aan tal van verenigingen voor onder meer voetbal, fietscross en tennis, maar ook ruimte aan commerciële partijen als *Ayers Rock en* SnowWorld etcetera. Het karakter van dit gebied wordt bepaald door diverse clubhuizen en hekken rond de verschillende sportvelden.

6. De strook aan de Voorweg

7. SnowWorld in een door heuvels afgeschermd centraal deel van het park

Het karakter van de verschillende delen van het park is zeer divers van aard. Zowel het begrazingsgebied als het buitensportterrein zijn doordeweeks en met name tijdens kantooruren rustig. De meeste mensen zijn dan aan het werk of naar school, waardoor er dan nauwelijks activiteit is. In het weekend en op (zomer)avonden wordt het park intensief gebruikt. Het deel dat gereserveerd is voor georganiseerde vrijetijdsbesteding ('Leisure') wordt dan vooral gebruikt door groepen, terwijl in het begrazingsgebied vooral individuen actief zijn. SnowWorld valt eigenlijk in geen van beide categorieën. Dit is een overdekte commerciële activiteit waar het hele jaar door de hele dag iets te doen is. Door de afgeschermde ligging hebben de bezoekers van SnowWorld, die vooral met auto's komen, onder normale omstandigheden slechts een beperkte impact op de omgeving.

Het bijzondere van het Buytenpark is dat dit voor heel veel mensen ruimte biedt voor Leisure en sport, terwijl er gelijk ruimte blijft voor rust en natuurbeleving.

2.2 Ontstaansgeschiedenis van een cultureel erfgoed

Het Buytenpark is ontstaan in het laatste kwart van de 20e eeuw. Het oostelijk deel is in de zeventiger jaren aangelegd als wijkpark voor de aangrenzende wijk Buytenwegh, maar dit veranderde mettertijd steeds meer van functie. Er kwamen sportvelden, sportaccommodaties en de algemene begraafplaats. Pas na 1980 ontstond het westelijk gedeelte van het Buytenpark als puinstortplaats waar vooral het puin uit de Haagse stadsvernieuwingsgebieden werd gestort. De puinheuvels, tot een maximum door de provincie voorgeschreven hoogte van twintig meter, werden afgedekt met grond en omgevormd tot natuurlijk ogende heuvels. In 1995 werd het laatste deel van het puin gestort en afgedekt.

Het op en rondom de puinheuvels liggende natuurdeel van het Buytenpark oogt, zeker in vergelijking met het weelderige Westerpark, schraal en woest. Dat is precies de bedoeling. En om te voorkomen dat het gebied toch dichtgroeit met struikgewas en kreupelhout worden Exmoorpony's en Gallowayrunderen en Drentse heideschapen ingezet om wildgroei van allerlei gewassen te voorkomen en te verhinderen dat de ruigte dichtgroeit (verbost). Dit geldt niet voor de plekken die door stammenrillen zijn omcirkeld. Daar krijgen opgaande struiken een kans en zijn struweelbosjes ontstaan. Door het aanleggen van houtrillen voelen kleine zoogdieren zoals spitsmuizen en wezels zich er thuis en ook voor vogels vormen deze houtrillen geliefde schuilplaatsen. Opgestapelde puinbrokken zijn vooral op het zuidwesten gericht om het meeste profijt van de zon te trekken. Natuurvriendelijke oevers bevorderen de groei van lissen en andere planten.

Ruigtestruweel

Dit glooiende begrazingsgebied is het meest karakteristieke deel van het Buytenpark. Hier heeft zich in de loop der jaren een natuurtype 'ruigtestruweel' ontwikkeld. Het begrazingsgebied wordt ingesloten door een net van waterwegen en plassen.[i] Zo is een heel bijzonder terrein ontstaan in het meest vlakke deel van Nederland. Een terrein met heuveltoppen met prachtig uitzicht op de dichtstbevolkte regio van het land en op de aangrenzende polders. Tegelijkertijd is dit deel van het Buytenpark daarmee een cultureel erfgoed geworden dat enerzijds getuigt van een tijd waarin de menselijke wegwerpcultuur gold en anderzijds laat zien hoe dit zich ten goede kan keren door de natuur de kans te geven zich zelfstandig opnieuw te ontwikkelen. In Nederland is dat maar op een enkele andere locatie geprobeerd. De bekendste totnogtoe is de Volgermeerpolder in Amsterdam.

Het is de bedoeling van de gemeente Zoetermeer met het Buytenpark "een aansluiting te scheppen met enerzijds het woongebied Buytenwegh anderzijds de groengebieden Nieuwe Driemanspolder en de Meerpolder". Door het puin is een bijzonder heuvellandschap ontstaan dat ruimte geeft aan recreatie en natuurbeleving.

Het in het Buytenpark ontstane natuurtype is schaars in Dat deze ontwikkeling succesvol is geweest resulteerde er in 1996 in, dat dit deel van het Buytenpark een zogeheten 'begrazingsgebied' werd en in 1999 van de gemeente de status kreeg van 'natuurstergebied'. Die status betekent dat de gemeente niet wil dat zich in zo'n gebied nog stedelijke ontwikkelingen voordoen. Op 11 Juni 2002 is dit door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland in een besluit vastgelegd.

de regio en biedt onderdak aan bijzondere flora en fauna (vogels, vlinders, libellen, vleermuizen, paddenstoelen, planten etc). Ook landschappelijk is het Buytenpark uniek voor Zoetermeer: hier is natuur te zien en te beleven die in andere parken en recreatiegebieden van Zoetermeer niet te vinden is. Aldus dient het Buytenpark een hoogwaardig recreatief doel.

2.3 Aandachtspunten Kwaliteitsteam Buytenpark

Globaal gezien valt het Buytenpark uiteen in vier delen: 1) Het sport- en recreatiegedeelte dat grotendeels gevestigd is in het oudste deel van het park en waarin de diverse sportaccommodaties en de begraafplaats te vinden zijn; 2) het stadspark, 3) het noodwestelijke deel met daarin het begrazingsgebied dat *eerst* is aangewezen als natuurstergebied *en later de bestemming Natuur heeft gekregen*; en 4) het uiterst westelijk gedeelte met daarin de nooit gerealiseerde uitbreiding van de puinstort en het mountainbike- en ruitercircuit*, een parkdeel dat eveneens bij vaststelling van het Bestemmingsplan Buytenpark op 3 december 2012 de bestemming natuur heeft gekregen. Dit met uitzondering van een zuidwestelijke enclave waar de gemeente Zoetermeer de bestemming Groen heeft gehandhaafd om daarheen de Tuinvereniging Seghwaert te verplaatsen. Verzet hiertegen van het Kwaliteitsteam Buytenpark tot aan de Raad van State is zonder resultaat gebleven.*

Het Kwaliteitsteam Buytenpark heeft als uitgangspunt het behoud van een natuurlijk Buytenpark. Het zal duidelijk zijn dat dit streven nauwelijks te realiseren is in het sport- en recreatiegedeelte van het park. In de overige drie gedeelten van het park is de natuurwaarde echter nog wel volop aanwezig. Het kwaliteitsteam richt zijn aandacht daarom specifiek op deze gebieden.

2.4 Samenhang met de omgeving

Het Buytenpark ligt aan de zogeheten 'groenblauwe slinger' van de provincie Zuid-Holland, *een ecologische verbinding* tussen Midden-Delfland en het Groene Hart, *van Maassluis tot aan Alphen aan den Rijn.* De bedoeling daarvan is de groeiende Randstad op afstand te houden en de diverse natuurgebieden en polders tussen het Groene Hart, Zoetermeer en de Randstad aan elkaar te rijgen. De afwisseling in het open polderland, bos, waterrijk gebied en heuvellandschap zorgt voor een unieke variatie in natuur en ruimte in de Randstad.

In de praktijk maakt het Buytenpark deel uit van een route die diverse natuurgebieden en parken met elkaar verbindt. Deze route koppelt Delft vanuit het Delftse Hout, via het Balijbos, het Westerpark (en straks de Nieuwe Driemanspolder) en het Buytenpark aan Den Haag, Stompwijk en Leiden. Het gaat hierbij om fiets- en wandelroutes. Door de nabijheid van het Balijbos (bos), het Westerpark (stadspark) en straks de natte natuur van de Driemanspolder vergroot de droge natuur van het begrazingsgebied van het Buytenpark de diversiteit aan de rand Zoetermeer en dit deel van het Groene Hart.

3 Voor wie is het Buytenpark het beschermen waard?

Het was de bedoeling van de gemeente Zoetermeer om met deze manier van omgaan met de natuur het draagvlak voor de natuur te vergroten. Dit was één van de doelstellingen van het gemeentelijk natuurbeleid. Het gebied heeft *indertijd* de natuursterstatus gekregen omdat er zich bij het gebied mogelijkheden voordeden om de opeenvolgende veranderingen, de zogeheten 'successie', op een relatief groot, reliëfrijk, braakliggend terrein beleefbaar te maken. Vanwege de druk op braakliggende terreinen binnen Zoetermeer staan ook de plant- en diersoorten die daar thuishoren onder druk. Met het begrazingsgebied als natuurontwikkelingsgebied wordt dus in een behoefte voorzien. Wij gaan specifiek in op de waarde die het park heeft voor mensen en vogels, maar daartoe is het natuurlijk niet beperkt. Ook de vleermuis en andere kleine zoogdieren hebben hier een plek gekregen en vormen samen met de mensen en de vogels een natuurlijk evenwicht.

3.1 Mensen die rust, ruimte en natuur willen beleven

Het *Natuurdeel* van het Buytenpark heeft steeds meer liefhebbers aan zich weten te binden. Het gaat dan niet alleen om natuurvorsers maar zeker ook om bewoners die de randstedelijke omgeving graag vanuit een ander - hoog – standpunt bekijken, recreanten die sportieve uitdagingen zoeken in de vrije natuur en mensen die gewoon rust en ruimte zoeken.

Globaal zijn de bezoekers in de volgende categorieën in te delen:

- Recreatieve wandelaars van alle leeftijden, onder wie 'nordic walkers'. Zij vinden in het park kilometerslange routes en voldoende rustpunten. Inmiddels is er zelfs een officiële wandelroute door het Buytenpark.
- Recreatieve fietsers en fietsers die het park gebruiken voor hun woon- werkverkeer. Het Buytenpark is goed ontsloten door fietspaden. Veel recreatieve fietsers maken gebruik van het Buytenpark als onderdeel van een langere fietsroute. Mensen die in Zoetermeer wonen en in bijvoorbeeld Leidschendam of Leiden werken vinden in de fietspaden een goede alternatieve route om hun werk te bereiken. In de omgekeerde situatie zal dat ook het geval zijn omdat er een goede fietsverbinding bestaat met het Zoetermeerse stadscentrum.
- Mountainbikers: deze groep vindt een parcours in het westelijk deel van het Buytenpark. Hoewel formeel niet toegestaan, wordt door een gebrekkige handhaving ook gebruik gemaakt van de wandelpaden in het begrazingsgebied. *Om dit tegen te gaan geldt vanaf 2014 een verbod voor mountainbikers in het noordwestelijke deel van het Buytenpark.*
- Joggers en lange-afstandlopers. Hiervoor geldt hetzelfde als voor de recreatieve wandelaar en fietsers.
- Sportvissers die gebruik maken van de waterpartijen - soms ook gedurende de nacht waarbij zij dan de aanwezige vogels verstoren. Ook hier vindt geen handhaving plaats. Voor hengelaars is het water in het Buytenpark waardevol omdat er grotere vissen voorkomen vanwege de verbindingen met bijvoorbeeld de Zoetermeerse Plas.

- Ruiters: deze gebruiken de gebieden die niet voorzien zijn van wildroosters. Zij maken dus geen gebruik van het begrazingsgebied.
- Jongeren, of misschien beter 'hangjongeren', die zich incidenteel ophouden bij de kraal, op de heuveltop boven de kraal en bij de ingang van het begrazingsgebied bij de sportvelden. Buiten het achterlaten van verpakkingsmateriaal veroorzaken zij in het algemeen geen overlast.
- Natuurliefhebbers: zij vinden in het Buytenpark een grote diversiteit aan flora en fauna die zich goed leent voor observatie, onderzoek en fotografie. Deze groep bestaat zowel uit individuele bezoekers als bezoekers in verenigingsverband. De natuurverenigingen organiseren geregeld excursies in het Buytenpark waarbij de Zoetermeerse bevolking nadrukkelijk wordt uitgenodigd om mee te lopen. Het begrazingsgebied van het Buytenpark leent zich zeer goed voor natuureducatie. Vooral de excursies in de vroege ochtend en avond zorgen steevast voor een bijzondere natuurbeleving. De kleuren, de wolken het verrassende landschap en het leven zijn dan steeds anders. En het mooie van het Buytenpark is dat het vrij en gratis toegankelijk is voor iedereen, ook voor mensen die het park op een andere manier gebruiken.
- 'Vrijwillige beheerders': dit is een groep gebruikers uit alle voorgaande gelederen. Zij zijn actief met het onderhoud van het park. Het gaat daarbij vooral om het verwijderen van door andere gebruikers achtergelaten afval. Misschien zegt alleen al het feit dat dit toch op redelijk grote schaal gebeurt genoeg over het draagvlak van het Buytenpark. Met name het natuurgebied blijft daardoor relatief schoon.

Ondanks al deze verschillende en soms conflicterende gebruiksdoelen zijn er wel gezamenlijke noemers waarom mensen het Buytenpark erg waarderen. Hoewel gelegen tussen twee snelwegen (A12/ A4) is de afstand groot genoeg om het verkeer niet als hinderlijk te ervaren. Niet voor niets is de polder ten noorden van het Buytenpark aangewezen als stiltegebied. Naast de rust waarderen gebruikers vooral het open karakter van het park. De lange zichtlijnen die uiteindelijk eindigen in het Groene Hart, geven rust in een doorgaans druk bestaan. De heuvels in het park bieden de mogelijkheid om desgewenst de spieren iets meer aan te spannen en te worden beloond met een uitzicht rondom.

Opmerkingen van gebruikers

Er zijn geen recente en betrouwbare cijfers bekend van het bezoek aan *in het bijzonder het Natuurdeel* van het Buytenpark. Er zijn schattingen van vele tienduizenden tot enige honderdduizenden per jaar. Eind jaren 90 van de vorige eeuw hebben onderzoekers geschreven over een gebruik van circa 4,5 maal per jaar per gemiddelde Zoetermeerder. Hoe dan ook: Uit de reacties van bezoekers op diverse Internet-plekken is in elk geval af te leiden dat het er niet weinig zijn. En die reacties liggen vrijwel allemaal in het verlengde van wat in deze notitie wordt betoogd. Reacties van gewone burgers, wandelaars, maar ook van sportieve ruiters en actieve leden van een Zoetermeerse turnvereniging. Zij vertellen over wat het park voor hen betekent en de zorgen die zij hebben over de toekomstige ontwikkelingen. Een greep eruit…

- "Het Buytenpark is voor kinderen een spannend gebied".
- "Het begrazingsgebied van het Buytenpark is uniek. Een stortplaats van oorsprong die nu gevormd is tot een prachtig natuurpark waar de natuur zijn gang kan gaan. Een genot om te wandelen en uit te waaien".
- "Het park wordt met het jaar mooier; ook familie en kennissen van buiten Zoetermeer gaan hier graag wandelen".
- "Het is genieten om zo midden in de stad opeens een stuk natuur te vinden".
- "Het is een plek waar je heerlijk van het uitzicht kan genieten en tot rust kan komen".
- "Het Buytenpark is in mijn ogen veruit het mooiste gebied van Zoetermeer"
- "Het Buytenpark is een eldorado om te wandelen of te fietsen. Dit moet voor Zoetermeerders een plek blijven om heerlijk een frisse neus te halen en van de rust en het uitzicht te genieten".

- "Regelmatig pak ik de fiets richting Buytenpark. Na een dag hard werken is dat een prima manier om tot rust te komen".
- "Ik ben bang dat door de beoogde ontwikkelingen in het Buytenpark de natuur en de belevingswaarde daarvan verloren zullen gaan. Het Buytenpark is niet alleen een Zoetermeerse aangelegenheid, ook voor de wijde omgeving maak ik me ernstig zorgen".
- "Naast de aantasting van het landschap is er ook veel overlast op dit moment al van de sportverenigingen. Het betreft hier geluidsoverlast en lichtvervuiling".
- "Mogen onze kinderen en kleinkinderen ook zien wat natuur is?"
- "De plannen voor uitbreiding van SnowWorld zijn een aantasting van het Buytenpark".
- "Nog afgezien van de lengte, is vooral de hoogte van de nieuw geplande SnowWorldbaan een regelrechte aanslag op de omgeving en in het bijzonder op onze mooie Meerpolder. Nog maar weinig mensen hebben dat door!"

3.2 Vogels

Om het belang voor vogels te duiden is het belangrijk de verschillende biotopen in het Natuurstergebied te onderscheiden:

a. Open ruigtevegetatie met een enkele struik
b. Bosschages
c. Stammenrillen
d. Open water
e. Natuurvriendelijke oevers, moeraszones
f. Rietkragen
g. Stenen muurtjes

We zullen het belang van deze biotopen voor vogels in het kort nader specificeren. Voor de uitgebreidere versie: zie bronvermelding. Benadrukt moet worden dat juist de combinatie van de diverse biotopen het zo aantrekkelijk maakt voor vogels, omdat deze de verschillende biotopen nodig hebben voor hun voedselplaats, broedplaats en rustplaats. In de trektijd maken veel vogels gebruik van het Buytenpark als groene oase in de Randstad om over te vliegen en ook even uit te rusten en te fourageren.

Bijzondere vogels als Duinpieper, Roodkeelpieper, Ortolaan zijn in de trektijd waargenomen.

a. Open ruigtevegetatie
Dit is bij uitstek het jachtgebied van vogelsoorten als Ransuil, Velduil, Kerkuil, Torenvalk, Buizerd, Blauwe en Bruine Kiekendief. Daarnaast zien we er Fazant, Putter, Groenling, Tapuit, Roodborsttapuit, Grasmus, Bosrietzanger, Fitis en Sprinkhaanzanger. Belangrijk zijn ook de verspreid staande kleine struikjes en wilgjes. In de braamstruwelen voelt de Kneu zich thuis. Hier en daar staat een hogere boom: hierin nestelt de Zwarte Kraai.

b. Bosschages
De dichte begroeiing van meidoorn, sleedoorn, braam en vlier binnen de stammenrillen biedt een broed- en rustplaats voor vele vogelsoorten. De Ransuil broedt er, en verder soorten als Houtduif, Merel, Zanglijster, Koolmees, Pimpelmees, Zwartkop, Tuinfluiter, Braamsluiper, Roodborst, Vink, Winterkoning, Tjiftjaf, Ekster, Gaai. Ook de Nachtegaal, een zeldzame soort in Zoetermeer, broedt er een enkele keer.

In het najaar, als de bessen rijp zijn, komen hier wintergasten op af als Koperwiek en Kramsvogel. De Houtsnip vindt er beschutting.

c. Stammenrillen
Deze op elkaar gestapelde stammencirkels bieden een broedplaats voor soorten als Winterkoning, Roodborst, Heggenmus, Bergeend, Wilde Eend. Voedsel is er genoeg te vinden aan insecten op en in het rottende hout. Naast vogels bieden de stammenrillen ook onderdak aan kleine zoogdieren als wezel, bunzing en hermelijn.

d. Open water
Op het open water zijn watervogels te vinden als Wilde Eend, Kuifeend, Krakeend, Fuut, Aalscholver, Meerkoet, Waterhoen, Bergeend, Grauwe Gans, Canadese Gans, Nijlgans, Knobbelzwaan.

In de winter komen er grote groepen Smienten voor, die het naastliggende weiland gebruiken als graasgebied. Daarnaast zijn ook de wat zeldzamere eendensoorten als Pijlstaart, Wintertaling, Tafeleend, Slobeend en een enkele keer Zomertaling waargenomen.

In de zomer zijn Boerenzwaluwen en Gierzwaluwen boven het water aan het jagen op insecten en zijn jagende Visdieven te zien.

e. Natuurvriendelijke oevers, moeraszones
Dit biedt een plek voor steltlopers als Tureluur, Grutto, Kluut, Oeverloper, Witgat. Sommige soorten zijn alleen in de trektijd te zien. De noordelijke oeverrand langs de weide zit in maart vol met Grutto en Scholekster, die hier verzamelen voordat ze uitwaaieren naar de broedplaatsen.

f. Rietkragen
Hier broeden soorten als Kleine Karekiet, Rietzanger, Blauwborst, Rietgors. Belangrijk is dat de rietkragen voldoende breedte hebben, hoewel de Kleine Karekiet ook soms in een smalle rietkraag een nest maakt. De Koekoek is elk jaar in het Buytenpark aanwezig; de Kleine Karekiet fungeert vaak als waardvogel.

g. Stenen muurtjes
Tapuit en Beflijster doen het Buytenpark in de trektijd aan, en zijn met wat geluk bij de stenen muurtjes te zien.

3.3 Vleermuizen

In het Buytenpark komen diverse soorten vleermuizen voor, de laatste jaren in steeds grotere getale. En dat is een belangrijke constatering, want in Nederland zijn alle vleermuissoorten wettelijk beschermd. Dat houdt niet alleen in dat het verboden is vleermuizen te vangen of te doden, maar dat ook verstoring van hun verblijfplaats niet is toegestaan.

SnowWorld Leisure BV, die plannen heeft voor de aanleg van een vierde skibaan in het Buytenpark, realiseert zich dat ook, getuige de eigen rapporten over het gebied. Daarin is sprake van vijf soorten vleermuizen in het Buytenpark waarvoor SnowWorld bij de vierde baan zegt vleermuiskasten te willen aanbrengen. Maar het is zeer de vraag of dat ook maar aan enig doel voldoet.

De vleermuizen benutten het Buytenpark nu vooral van maart tot en met oktober, in hoofdzaak als foerageergebied. In het najaar is het ook een populair gebied voor mannetjes om vrouwtjes het hof te maken. Het heuvelachtige gebied, de diverse elementen in het landschap en de grote kruidenrijkdom zorgen voor een goed en gevarieerd voedselaanbod, voor beschutting en voor welkome oriëntatiepunten.

Naast de soorten die in de stad een min of meer vast adres hebben, zoals de dwergvleermuis en de laatvlieger, zijn er in het Buytenpark ook watergebonden soorten te vinden. Zo vindt de watervleermuis er op open water geregeld de ruimte voor 'schaatsen' van achtjes op zoek naar voedsel. De Rosse vleermuis, een vleermuis die in een nacht grote afstanden kan afleggen, is eveneens een vaste bezoeker van het Buytenpark en blijft er dan ook langere tijd, dus niet alleen als passant.

Zelfs de vrij zeldzame meervleermuis, die een spanwijdte kan halen van 32 centimeter en een heel afwijkend vlieggedrag vertoont, passeert vaak het Buytenpark, vooral de doorgaande watergangen en het grensgebied met de Meerpolder. Niet uitgesloten is dat het Buytenpark in trek is geraakt bij zowel een mannenkolonie meervleermuizen in Stompwijk als twee vrouwenkolonies in Reeuwijk en Gouda. De meervleermuizen zijn bekend om hun trouw aan verblijfplaatsen en zoeken vaak oude bomen met scheuren en spleten op, zoals die ook in het Buytenpark te vinden zijn. Ze mijden sterk verlichte plekken. Om ze te beschermen is dus een verantwoord lichtbeheer noodzakelijk.

4 Waardoor wordt het Natuurgebied bedreigd?

Rust en natuur is een kritische succesfactor van het Natuurgebied die nu gemakkelijk in de waagschaal wordt gelegd om meer bezoekers te trekken. De noodzaak meer bezoekers te willen trekken wordt veelal gevoed door de gedachte dat het park amper wordt gebruikt. In werkelijkheid wordt actief gebruik gemaakt door tienduizenden bezoekers per jaar, zoals bij de opmerkingen van gebruikers is beschreven.

Rust, natuur en ruimte worden enerzijds bedreigd door het gebied een meer avontuurlijk karakter te willen geven en anderzijds vaag te zijn over de invulling binnen de zichtlijnen van het park. Denk aan de potentiële *uitbreiding* van SnowWorld.

4.1 Pretpark

De visie van het gemeentebestuur van Zoetermeer, waarin natuurwaarde *bepaald geen hoofrol* speelt, is terug te vinden in de Visie Buytenpark. Daaruit blijkt dat het gemeentebestuur van Zoetermeer van het nu nog vooral ruige Buytenpark meer en meer een pretpark wil maken. In de Visie Buytenpark staat *op pagina 26* letterlijk, dat het de bedoeling is "op de heuvel in de buitenruimte van SnowWorld, het avontuurlijke karakter van het park uit te werken". En dat "dit invulling kan krijgen met speeltoestellen, springkussens, skatemogelijkheden met gebruik van het reliëf, glijbanen van de heuvel af, et cetera". Ook aan andere vormen van vrijetijdsbesteding (leisure) wil de gemeente in dit gebied een kans geven. "Zo zijn er op dit moment tal van aanvragen voor passieve en actieve leisurevoorzieningen. Deze functies kunnen mogelijk een plek in het park krijgen", zegt de Visie *op pagina 59*.

Daarmee maakt het gemeentebestuur niet waar - zoals de gemeente wel *op pagina 6 van* de Visie Buytenpark zegt - "kaders te willen stellen aan de ontwikkelingen in het park". Het is eerder het tegendeel. Met deze Visie is juist van alles mogelijk in het park.

Neem nu bijvoorbeeld het gedeelte van het Buytenpark waarin de nooit gerealiseerde uitbreiding van de puinstort ligt. Voor deze strook grond, die de uiterste westgrens van Zoetermeer markeert bestaan allerlei plannen. Een volkstuincomplex, een manege en een camping zouden hier een succesvolle toekomst tegemoet kunnen zien. Dit zijn ontwikkelingen die haaks staan op de rust en ruimte die onderdeel zijn van de unieke natuurwaarde van het Buytenpark, die door de gebruikers juist zo worden gewaardeerd. Wij vinden deze ontwikkelingen daarom ongewenst *en betreuren het dat het volkstuincomplex inmiddels is gerealiseerd.*

4.2 Uitbreidingsplannen van SnowWorld

Een van de recreatieve voorzieningen aan de rand van het Buytenpark is de binnenski-accommodatie SnowWorld. In december 1996 begonnen met twee pistes; de langste lengte: 160 meter. Daar is in 2001 een derde piste aan toegevoegd: lengte 210 meter, dalingspercentage 20%. In het SnowWorldcomplex bevinden zich bovendien inmiddels diverse horecavoorzieningen, een verhuurbalie voor ski-uitrustingen, een fitnessclub en een winkel voor wintersportartikelen.

In de loop van 2003 heeft SnowWorld voor het eerst het plan gelanceerd verder uit te breiden en wel met een "wedstrijdpiste met een lengte van 300 meter dat aan de top een nieuw restaurant heeft met uitzicht over de wijde omgeving". Later zijn er dan nog de plannen bij bedacht van "een kinderland met een kleine schaatsbaan en een kleine springschans en een hotel met 400 bedden".

Het plan voor de vierde baan is in 2012 door SnowWorld zelf ingetrokken en wel om financiële redenen. Maar nu ligt er het plan voor verlenging van de derde baan tot ruim 300 m en verhoging tot ruim 70 m.

Al die plannenmakerij is overigens nimmer direct aangestuurd door het gemeentebestuur Zoetermeer of een andere overheid. Tot nog toe komt deze plannenmakerij op het conto - ook financieel - van SnowWorld Leisure NV. Ook de eerste toetsingen aan diverse regels zijn in hoofdzaak in opdracht van dit bedrijf verricht.

Ten aanzien van die vierde baan zegt de *gemeentelijke Visie Buytenpark op pagina 31* onder meer: "Binnen het begrazingsgebied is uitbreidingsruimte voor SnowWorld opgenomen. Dit kan onder de voorwaarde dat maatregelen worden genomen dat het park onder de baan doorloopt, dat de baan zoveel mogelijk geschikt is voor flora en fauna en eventueel verlies aan natuur wordt gecompenseerd".

In reacties op inspraak over het Buytenpark heeft het college van Burgemeester en Wethouders er meermalen op gewezen dat "het Buytenpark is aangelegd als een park voor struinnatuur". Van SnowWorld verwacht het college dat het "de buitenruimte meer bij het park zal betrekken".

Maar dat zal *allemaal* niet kunnen lukken. Bij *de bestaande* derde baan is dit immers ook niet succesvol gebleken.

Onder de derde baan komt vrijwel geen zonlicht en regenwater. Het resultaat is een kale plek waar niets wil groeien. Van *een verlengde derde baan* mag een vergelijkbaar effect worden verwacht. Daarnaast zijn door de geringe draagkracht van de puinheuvels vele palen nodig om het gewicht van de baan op te vangen. Deze baan zal dan ook niet boven het park zweven, maar letterlijk een obstakel gaan vormen.

Een onderwerp waar tot nog toe geen aandacht is besteed is geluid. Als je onder de baan staat hoor je duidelijk het gekletter van het skiën binnen. Dat hier geen aandacht aan is besteed komt vooral omdat er nu niemand onder de baan loopt. Ook wordt nu een groot deel van het geluid geabsorbeerd door de zandlaag die redelijk dicht onder de baan ligt. *Bij een verlengde derde baan staat die ongeveer* 45 meter boven de heuvel en zal het kletterende geluid dus alom uitstralen. Dit is een forse aantasting van de rust van het park.

De bouwplannen van SnowWorld houden niet op. Over een vijfde baan is al gesproken en ook de bouw van een hotel wordt steeds genoemd, *ook al is dit laatste op grond van het bestemmingsplan Buytenpark niet toegestaan.*

Door uitbreiding van SnowWorld zal het open karakter van het *Natuurgebied* definitief verloren gaan. Dit is goed te zien op de volgende foto's. Hier is *een* vierde baan ingetekend - *in maatvoering vergelijkbaar met de plannen voor de derde baan* - met het door architecten gebruikte programma sketchup. Zo wordt ook duidelijk dat het om meer gaat dan "het iets aanpassen van het grensgebied van het natuurstergebied", waarmee de gemeente deze ontwikkeling *denkt mogelijk te maken.*

Er is nog niet gekeken naar het schaduweffect van de baan. Het zou goed zijn om met een dergelijk programma ook dat effect in kaart te brengen.

Nu

Met vierde baan

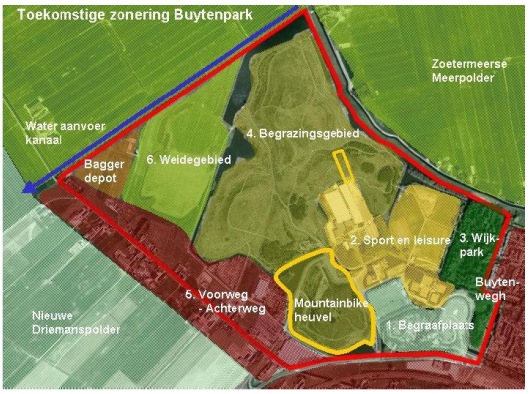

Zo'n baan is atypisch voor de omgeving en zo omvangrijk dat deze het beeld op veel punten in het park gaat domineren. Ook op plekken waar de derde baan nu nog niet zichtbaar is. Het park zal er letterlijk veel kleiner door ogen. Hiermee wordt de waarde die het park heeft voor vooral de inwoners van Zoetermeer teniet gedaan. Geen rekening houden met deze vorm van kapitaalvernietiging is typisch een situatie waarvoor mensen als Jan Paul van Soest in "Natuur is Economie!" en Alain de Botton in "Architectuur van het geluk" waarschuwen.

In het volgende beeld is de *uitbreiding* van SnowWorld niet ingetekend, maar met enige fantasie is te zien wat een tweemaal zo lange en tweemaal zo hoge baan betekent voor de ingang van het *Natuurgebied.* Het zal duidelijk zijn dat de ideeën om de baan als een poort naar het Groene Hart te laten werken hier niet succesvol kunnen zijn. In plaats van een poort is de vierde baan een muur tussen de bebouwingsgrens van Zoetermeer en het Groene Hart.

Alleen wanneer je de baan 180 graden zou draaien en in het verlengde van de Buytenparklaan zou plaatsen ontstaat mogelijk een poortwerking. Juist voor bezoekers die met de auto komen kan de baan zo dan misschien de ingang van het Natuurgebied en daarachter het Groene Hart markeren.

Ook is er sprake van dat SnowWorld zou moeten voorzien in een uitkijkpunt over het Groene Hart. Overbodig, want op de hoogste heuvel is al een uitkijkpunt gepositioneerd. Terwijl het voordeel voor het Buytenpark *van het achterwege laten van zo'n extra uitkijkpunt* duidelijk is: Het Natuurgebied hoeft niet te worden aangetast om de toegang van buiten mogelijk te maken en er kan eenvoudiger op de toegangswegen worden aangesloten. Een minstens zo belangrijk aandachtspunt is dat *het complex* dan 's avonds geen licht uitstraalt over het begrazingsgebied.

5 Wat missen wij in de gemeentelijke visie?

De visie van de gemeente heeft letterlijk de bedoeling "de basis te zijn voor verbeteringen in het Buytenpark". Daarbij gaat het de gemeente erom "een kwaliteitsimpuls aan het park te geven". Hierbij wil de gemeente in dit kader slechts "op beperkte schaal ontwikkelingen mogelijk maken".

Wij missen hierin een standvastige houding. De plannen van SnowWorld staan haaks op de wens slechts op beperkte schaal ontwikkelingen mogelijk te willen maken.

Ook mist er duidelijkheid over de ontwikkeling van de sporthoek. Doordat clubgebouwen zonder plan lijken te zijn geplaatst en van zeer wisselende kwaliteit zijn, heeft dit deel van het park een erg rommelig karakter. Dit beeld wordt nog eens versterkt door de hekwerken die zijn geplaatst rond de skeelerbaan en een aantal voetbalvelden. Deze zijn meer dan manshoog en vallen door hun lichtgrijze kleur erg op en gaan zeker niet op in de omgeving. Ook het gebruik van kunstgras past niet echt bij het Buytenpark. Omdat dit onderdeel van het park verder ook vrijwel geen aandacht krijgt binnen de Visie Buytenpark doet dit ons het ergste vrezen. Eenzelfde

onduidelijkheid blijft er ten aanzien van de strook aan de Voorweg. Ook hier lijkt alles mogelijk en vinden we in de Visie geen heldere randvoorwaarden.

Zoals in de vorige paragraaf omschreven missen we het aspect geluid bij *uitbreiding* van SnowWorld.

Door op onderdelen onduidelijk te zijn ontstaat er ruimte voor interpretatie waardoor deze gemeentelijke visie in de praktijk geen sturende werking zal hebben bij het maken van keuzes, terwijl dit toch een belangrijk doel is bij het opstellen van *ruimtelijke plannen.*

6 Hoe kan het ook?

Dat moet anders kunnen. Zoals het Kwaliteitsteam Buytenpark eerder heeft vastgelegd in een Burgerinitiatief is het nu zaak dat:

a. de natuur, het landschap, de biodiversiteit en de vogel- en vleermuizenstand in het Buytenpark een beschermde status krijgen;

b. de gemeente zich gaat inspannen om het natuurlijke karakter en de daarmee gepaard gaande beleving van het Buytenpark minimaal te handhaven en liever nog te vergroten;

c. er in beginsel geen verdere bebouwing komt in het Buytenpark, omdat die is te beschouwen als een verstoring van het hier gesitueerde 'Natuurstergebied' en van de natuur die eraan grenst zoals de Meerpolder;

d. het gemeentebestuur zich dan ook nu herbezint op de *uitbreiding* van SnowWorld en…

e. er in elk geval voor zorgt dat het randvoorwaarden stelt die acht slaan op de zichtlijnen, de mogelijke schaduwwerking en de licht- en geluidsoverlast;

f. het gemeentebestuur ervoor zorgt dat in het vervolg over het Buytenpark regulier overleg plaatsheeft met álle te onderscheiden belanghebbenden en in elk geval ook met het Kwaliteitsteam Buytenpark.

Bronnen:

[i] Brochure Kom mee naar buiten, natuurgerichte recreatie in beeld, Gemeente Zoetermeer, juli 2002

[i] Bestemmingsplan Buytenpark NoordWest, Voorschriften herziening 2000 (november 2001), Gedeputeerde staten Zuid Holland.

[i] Natuuronderzoek Buytenpark Zoetermeer, Gemeente Zoetermeer, 2003 en Broedvogelinventarisatie Buytenpark, Vogelwerkgroep Zoetermeer, 2005.

[i] *De Visie Buytenpark.*

[i] *Het bestemmingsplan Buytenpark .*

Meer informatie is te vinden op de website http://www.kwaliteitsteambuytenpark.nl/ en de weblog https://buytenpark.wordpress.com/